

373.3.091.2(075)

В 92

Міністерство освіти України
Криворізький державний педагогічний університет

**ВИКЛАДАННЯ І ВИХОВАННЯ
В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ
ШКОЛИ**

Навчальний посібник

Випуск 4

Кривий Ріг: ПП Видавничий дім

1999

вправлення є перевіркою того, наскільки студенти оволоділи вміннями у виразному мовленні, вміють ними користуватись у певній педагогічній ситуації.

Формування навичок виразного читання здійснюється за допомогою впровадження методів театральної педагогіки. Під час тренінга акторської техніки вдосконалюються уміння студентів знімати м'язові затиски, досягати органічності у виконанні дій та рухів, відчувати психофізичну свободу. Такі вправлення сприяють мобілізації уяви та фантазії студентів, розвитку їх внутрішнього бачення, відпрацювання уміння викликати стан творчого самопочуття за допомогою методу фізичних дій, діяти у ситуації "як би", розвитку режисерських умінь.

Окрему увагу слід приділяти формуванню вмінь "втілення в роль" під час використання ігрових ситуацій, інсценізацій чи драматизацій літературних творів, керування іграшками лялькового театру, вмінь передавати характерологічні особливості образу за допомогою доцільно дібраної інтонації.

ПІДГОТОВКА УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО ВИВЧЕННЯ ГЕОМЕТРИЧНОГО МАТЕРІАЛУ В V – VI КЛАСАХ.

(Н. В. Богатинська, Н. І. Лемешенко).

Більшість питань курсу математики I-III класів фундаментально вивчається в наступних класах. Вчитель математики повинен добре уявляти, з якими знаннями, вміннями і навичками приходять в V клас школярі, що закінчили початкову школу. Він повинен враховувати особливості підготовки молодших школярів і стосовно геометричного матеріалу.

Найважливішим напрямом удосконалення програм, форм і методів навчання є встановлення єдиної лінії математичної освіти, єдиної лінії формування математичних понять для всієї загальноосвітньої школи, починаючи з першого класу.

Дослідження психологів, дидактів, досвід роботи вчителів-новаторів переконливо свідчать про те, що в учнів I-III класів можуть бути вироблені міцні геометричні знання без дедуктивної формалізації при їх формуванні і що цей період може стати початком вивчення систематичного курсу геометрії. Цілеспрямоване і всебічне ознайомлення учнів із різноманітними геометричними об'єктами та їх відношеннями дає змогу на кінець III класу досягнути досить високого рівня розвитку геометричного мислення. Цей рівень характеризується тим, що учень починає розрізняти елементи фігур, встановлює відношення між ними, тобто на цьому рівні вже аналізуються фігури, що сприймаються. Це відбувається в процесі спостережень, вимірювань, побудов, моделювання. Властивості фігур виявляються експериментально, їх тільки описують, але не визначають. Виявлені учнями властивості служать для розпізнавання фігур. Уже на цьому етапі фігури виступають носіями своїх властивостей.

Рівень геометричних знань, умінь і навичок учнів початкових класів залежить від того, яке місце на уроці відводиться вивченню геометричного матеріалу.

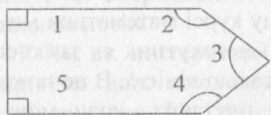
Більш високого рівня досягають ті вчителі, які розуміють самостійну значущість геометричних знань, намагаються здійснити зв'язок вивчення геометричного матеріалу з іншим матеріалом початкового курсу математики. Цю ідею впроваджують і автори діючих підручників математики I-III класів.

Їх аналіз переконливо свідчить про те, що більшості вправ геометричного характеру повинна відводитись значна частина уроку. Тому ознайомлення молодших школярів із многокутниками і їх елементами корисно пов'язувати з лічбою: "Скільки сторін має цей многокутник? А скільки вершин, кутів? Як називається цей многокутник? Який з двох даних многокутників має більше сторін? На скільки більше? Як називаються ці многокутники?"

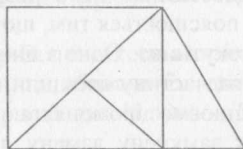
Деякі геометричні фігури доцільно використовувати як наочний матеріал для ілюстрування властивостей арифметичних дій. Наприклад, за допомогою поділеного на квадрати прямокутника можна проілюструвати переставну властивість множення натуральних чисел, обчислення площі прямокутника можна пов'язати з розподільчим законом множення відносно додавання.

Слід зазначити, що, хоча програмою математики I-III класів передбачено формування умінь користуватися найпростішими креслярськими інструментами для побудови відрізків, кутів, прямокутників із заданими розмірами, на практиці уміння і навички таких побудов залишаються ще недосконалими. Тому в III класі вчитель повинен особливу увагу звертати на якість виконання малюнків, оскільки правильно виконані малюнки сприяють свідомому оперуванню учнями просторовими уявленнями, що є необхідною складовою підготовки їх до вивчення систематичного курсу геометрії. З цієї метою необхідно навчати учнів вільно користуватися лінійкою, косинцем, циркулем, палеткою. Корисні такі завдання:

1. За допомогою косинця знайди прямі кути в п'ятикутнику (мал. 1).
2. Побудуй фігуру, зображену на мал. 2. Знайди 3 чотирикутники, 6 трикутників, 8 прямих кутів.

мал. 1

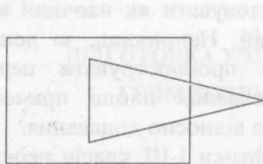
мал. 2

Важливою метою навчання елементам геометрії в початкових класах є формування і розвиток просторових уявлень учнів. Уявлення школярів про геометричні фігури, одержані внаслідок пасивного споглядання об'єкта, не є міцними. Необхідна систематична робота з моделями, вимірювання, побудови, розрізання і складання фігур. Ця лінія продовжується в V-VI класах, де також використовується геометрія аркуша паперу, а також моделювання фігур. Часто

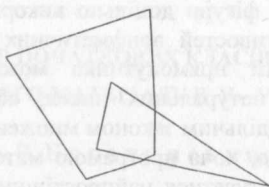
учні знаходять многокутники на малюнку, відрізняють один від одного, але при цьому не помічають, що вікно чи підлога мають форму прямокутника. Тому необхідно систематично пропонувати вправи на вивчення геометричної форми навколишніх предметів і їх частин.

Однією з провідних ідей шкільного курсу геометрії є ідея формування поняття геометричної фігури. Головне, що повинні усвідомити учні, закінчуючи початкову школу: кожну геометричну фігуру можна уявити складеною із точок. І одна точка, і відрізок і многокутник – геометричні фігури. Частина будь-якої геометричної фігури – геометрична фігура, об'єднання геометричних фігур є геометрична фігура. У зв'язку з вище сказаним, корисними є вправи такого характеру:

1. Якою фігурою є спільна частина трикутника і чотирикутника на мал. 3 (а, б)?

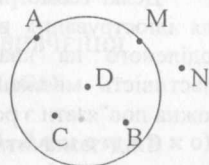

а)

б)

мал. 3

мал. 4

2. Які з позначених точок належать: а) колу; б) кругу? Запиши їх (мал. 4).

Досвід роботи вчителів математики 5-6 класів свідчить і про те, що учні початкових класів допускають істотні помилки під час обчислення площі і периметра прямокутника (квадрата). Часто учні замість знаходження площі прямокутника обчислюють його периметр і навпаки. Це говорить про те, що школярі ще недостатньо чітко розрізняють поняття “периметр” і “площа”. З одного боку це пояснюється тим, що в шкільному курсі математики ми даємо два означення многокутника. Одне з них розглядає многокутник як замкнену ламану лінію, а інше – як частину площини, обмежену такою лінією. В початковій школі ми не диференціюємо ці поняття. Тому учні плутають, коли мова йде про многокутник як замкнену ламану лінію. З іншого боку, розкриття змісту цих понять вимагає ознайомлення учнів з безпосереднім вимірюванням довжини (в см, дм, м) і площі (в кв. см; кв. дм; кв. м). Часто учні виражають площу в лінійних одиницях. Цьому в деякій мірі сприяє і той факт, що в побутовій мові на запитання: “Яка площа вашої квартири?” – відповідають, наприклад: “42 метри”.

Отже, послідовне, цілеспрямоване оволодіння учнями I-III класів геометричним матеріалом створює міцну основу для подальшого вивчення геометрії в V-VI класах.